

Rollen en taken binnen de gemeente

Wie doet wat, bij wie moet u zijn

Inhoud

Duale besturing binnen gemeenten	3
De gemeenteraad.....	4
Het college van burgemeester en wethouders (B&W)	6
De burgemeester.....	6
De wethouder	7
De gemeentesecretaris	8
De griffier.....	8
De ambtenaar	9
Plusregio's.....	10
Bovenregionale bestuursorganen	10

Leeswijzer

Het doel van deze leidraad is zorgen dat de Wmo-raden en belangenbehartigers weten wie binnen de gemeente welke taken heeft en hoe deze mensen benaderd kunnen worden. Met als doel dat Wmo-raden en belangenbehartigers effectief invloed uit kunnen oefenen.

Auteurs

AVI, Petra Stalman & Aartjan ter Haar

Over 'Aandacht voor iedereen'

Het programma 'Aandacht voor iedereen' heeft als doel het toerusten van Wmo-raden en belangenbehartigers. Een onderdeel van het programma is het beschikbaar stellen van bruikbare hulpmiddelen voor Wmo-raden, cliëntenraden en belangenbehartigers. De Adviseurs Versterking Wmo kunnen helpen bij het gebruik van deze hulpmiddelen.

Bij wie moet u zijn?

Bij wie moet u zijn voor effectieve politieke beïnvloeding? In deze leidraad wordt ingegaan op de rollen en taken binnen de gemeente. Er wordt aangegeven waarom en hoe u de betreffende personen kunt benaderen als u invloed wilt uitoefenen.

1. Gemeenteraad / fracties / raadsleden
2. College van B&W
3. Wethouder
4. Gemeentesecretaris
5. Griffier
6. Ambtenaar

Duale besturing binnen gemeenten

Sinds maart 2002 worden de gemeenten in Nederland 'dual' bestuurd. Dualisme betekent: ontvlechting in taken en verantwoordelijkheden van het college van Burgemeesters en Wethouders (B&W) en die van de gemeenteraad. Vergelijkbaar met het onderscheid tussen Kabinet en Tweede Kamer. Voorheen bestond het monisme: de wethouders maakten deel uit van de gemeenteraad.

Bedoeling van het dualisme

- de lokale politiek is transparant: scheiding van bestuurlijke taak en controlerende taak
- er is politieke discussie in de raad: de raad werkt op hoofdlijnen, het college is verantwoordelijk voor de uitvoering
- de raad stelt zich op als volksvertegenwoordiging.

Wat doet de gemeenteraad?

- volksvertegenwoordiger zijn
- kaders voor het beleid stellen
- controleren: toezicht houden op de uitvoering van de besluiten.

Wat doet het college van B&W?

- uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde beleid
- besturen en beheersen
- verantwoording afleggen over de uitvoering van zijn beleid.

De gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste orgaan in de gemeente. De gemeenteraad vertegenwoordigt de gehele bevolking van de gemeente. De gemeenteraad controleert het college van burgemeester en wethouders. De gemeenteraad wordt elke 4 jaar gekozen.

Het aantal gemeenteraadsleden is afhankelijk van de grootte van de gemeente en bedraagt minimaal 9 en maximaal 45 leden. De raadsleden behoren allemaal tot een politieke partij. De gemeenteraad bestaat uit fracties van meerdere partijen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de partijen van de coalitie en de oppositie. De oppositie heeft geen bestuurlijke vertegenwoordiging in het college van B&W.

Rol en taken gemeenteraadslid

- Kaders stellen: vaststellen van het budget, de doelstelling, de grenzen waarbinnen wethouder, of ambtenaren (onder verantwoording van wethouder) mogen opereren.
- Controleren: wordt ook echt uitgevoerd, wat er is vastgesteld.
- Volksvertegenwoordiging: losse, afzonderlijke gevallen behandelen, zoals losse stoeptegel, te hoge stoeprand enz.
- Uiteindelijk bepaalt de raad met de begroting hoeveel geld er is voor het ambtelijk apparaat. De raad bepaalt dus ook eventuele verschuivingen in de begroting.

Waarom benaderen?

- Aanpassen beleid: u wilt ander beleid of een andere begroting of budget
- Verbeteren uitvoering: u wilt dat de uitvoering verbeterd wordt omdat deze niet goed of niet goed genoeg gaat
- Problemen oplossen: er zijn losse, individuele kwesties die opgelost moeten worden.
- De raad wil graag gevoed worden door maatschappelijke organisaties.
- Het is altijd verstandig de gemeenteraad geïnformeerd te houden over de doelstelling van uw organisatie en de activiteiten die u onderneemt.

Hoe benaderen?

Het is verstandig om na te gaan hoe het inspreken in uw eigen gemeente is geregeld.

- Persoonlijk contact: raadslid bellen, mailen of brief schrijven; wilt u langs gaan tijdens fractievergadering, maak dan eerst een afspraak met de fractievoorzitter.
- Handtekeningactie: indienen of overhandigen handtekeningenlijst of petitie aanbieden.
- Informeren
- Inspreken: tijdens raads- of commissievergadering. De raadsvergaderingen zijn openbaar. Burgers hebben het recht om hierbij in te spreken. De regels die hiervoor gelden verschillen per gemeente. De gemeenteraad vergadert doorgaans eens per maand. De wijze waarop de raadsagenda wordt vastgesteld is per gemeente verschillend. Over het algemeen is er een agendacommissie of presidium, aangevuld met de burgemeester, als voorzitter van de gemeenteraad, die de agenda voorbereidt. Er vindt geen besluitvorming plaats in de commissies. Moties en amendementen (wijzigingsvoorstellen) zijn mogelijk. Ook bepaalt de commissie of ze er in de gemeenteraad nog over willen discussiëren of dat het een hamerstuk wordt. Er wordt dan meteen over besloten.

- Gemeenteraad- of en commissievergaderingen bezoeken en daarbij altijd het belang van de kiezer benadrukken. Ook bij commissievergaderingen bestaat voor burgers vaak de mogelijkheid om in te spreken. Daarnaast is het soms mogelijk om voorafgaand overleg te voeren met de raadsleden.
- Burgerinitiatief: een individuele burger kan, mits hij voldoende handtekeningen heeft verzameld, een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad of de raadscommissie zetten.
- Burgerparticipatie en interactieve beleidsvorming.
- Wijkraden en dorpsraden: zij proberen lokale belangen te behartigen.

Raadscommissie

De gemeenteraad kan worden ondersteund door raadscommissies. Aan het begin van zijn zittingsperiode stelt de raad raadscommissies in. Een belangrijk deel van het voorbereidende werk wordt in raadscommissies gedaan. Deze zijn kleiner qua samenstelling en vergaderen vaak diepgaander over onderwerpen. In de raadscommissies zitten raadsleden en soms deskundige partijleden.

Het is soms mogelijk om voorafgaand overleg te voeren met de raadsleden. Dit verschilt per gemeente. Een commissie houdt zich meestal met een bepaald beleidsterrein bezig. In de commissie worden zaken besproken voor ze in de gemeenteraad aan de orde komen. Daarom richten burgers en belangengroepen zich vaak op de raadscommissies.

Het college van burgemeester en wethouders (B&W)

Het college van burgemeester en wethouders (B&W) is het dagelijks bestuur van de gemeente. Het college zorgt onder andere voor het uitvoeren van landelijke regelingen zoals de Wmo. Iedere wethouder heeft zijn eigen taakgebied (portefeuille), maar het college opereert naar buiten toe als één geheel.

Het college vergadert meestal één keer per week (vaak op dinsdag). De wet verplicht het college de besluiten die voor bezwaar in aanmerking komen te publiceren in de lokale krant en vaak worden deze op de website van de gemeente gepubliceerd. Het college moet verantwoording afleggen over het gevoerde beleid aan de gemeenteraad. Als de gemeenteraad het niet eens is met een collegebesluit, kan de raad dit besluit niet terugdraaien. Wel kan de raad aandringen op een ander besluit. Gebeurt dit niet, dan kan een wethouder naar huis gestuurd worden.

De gemeenteraad benoemt de wethouders. Ná de gemeenteraadsverkiezingen gaan de fractievoorzitters van de gekozen partijen met elkaar in overleg. De fracties die in het college vertegenwoordigd zijn worden samen ook wel de coalitie genoemd. Zij vormen vrijwel altijd een meerderheid binnen de gemeenteraad.

Het college is beleidsvoorbereidend, de gemeenteraad stelt de kaders, het college voert vervolgens dit vastgestelde beleid uit. Het college bereidt jaarlijks talloze onderwerpen voor en maakt daarover voorstellen aan de raad. Het college heeft een actieve informatieplicht richting de gemeenteraad.

De burgemeester

De burgemeester wordt door de Koning en ministers benoemd. De burgemeester is voorzitter van de gemeenteraad en van het college van B&W. Ook kan de burgemeester bepaalde portefeuilles beheren.

De burgemeester is voorzitter van de gemeenteraad en voorzitter van het college van burgemeester en wethouders (B&W). De burgemeester brengt jaarlijks een burgerjaarverslag uit. In dit verslag wordt de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening doorgelicht. Het gaat dan om zaken als de klachtenafhandeling, maar ook om het betrekken van burgers bij beleid. Het is een openbaar stuk en heeft het karakter van een publieksvriendelijk jaarverslag.

Wanneer schakelt u de burgemeester in?

- Wanneer het gaat over de openbare orde en veiligheid.
- Wanneer het gaat over burgerparticipatie; hiermee wordt burgerparticipatie in algemene zin bedoeld, vaak op bestuurlijk niveau. Bijvoorbeeld de wijk- en dorpsraden.
- Voor representatieve taken in de gemeente.

De wethouder

Wethouders worden door de raad benoemd. Als één van de raadsleden tot wethouder wordt benoemd verliest hij zijn raadslidmaatschap. Elke wethouder heeft zijn eigen portefeuille.

Rol en taken wethouder

- Besturen en beheersen: laat beleid maken op basis van het verkiezingsprogramma en coalitieakkoord en zorgt dat beleid wordt uitgevoerd op basis van het programma. Ambtenaren voeren het werk uit.
- Verantwoording afleggen over de uitvoering van het beleid.

Waarom benaderen?

- Aanpassen beleid of uitvoering: u wilt dat het beleid of de uitvoering ervan verandert.

Hoe benaderen?

- Bij samenstelling van vertegenwoordiging om met de wethouder te gaan praten rekening houden met politieke voorkeur; het werkt het beste als degene die met de wethouder gaat praten eenzelfde politieke voorkeur heeft.
- Bellen en afspraak maken: rechtstreeks of via secretariaat
- Spreekuur: langsgaan tijdens vragenuurtje, voor tijden spreekuur, zie de gemeentelijke website of bel de gemeente.
- Brief sturen.
- Handtekeningactie: indienen of overhandigen handtekeningenlijst of aanbieden petitie.
- Werkbezoek organiseren: uitnodigen voor een werkbezoek of inspectie.

De gemeentesecretaris

De gemeentesecretaris is een belangrijk persoon bij het verkrijgen van informatie en het doorspelen van informatie naar de juiste personen. De gemeentesecretaris vormt de verbinding tussen het college van B&W en het ambtelijk apparaat.

Hij is aanwezig bij de vergaderingen van B&W en is verantwoordelijk voor het goed functioneren van de ambtelijke organisatie. Het college is via de gemeentesecretaris verantwoordelijk voor de ambtenaren.

Wanneer schakelt u de gemeentesecretaris in?

Het is niet gebruikelijk dat burgers of maatschappelijke organisaties de gemeentesecretaris aanspreken. Ook niet bij een klacht over een ambtenaar. In dat geval gaat het via de klachtenfunctionaris.

De griffier

De raadsgriffier is een 'nieuwe' functie in het lokale bestuur. De griffier is de secretaris van de gemeenteraad en doet veel om het werk van de gemeenteraadsleden te vergemakkelijken.

De griffier doet geen politieke uitspraken. De griffier kan een belangrijke poortwachtersfunctie hebben binnen de gemeentelijke politiek. In grotere gemeenten hebben raadsfracties ook hun eigen ondersteuning. Deze zogenaamde fractiemedewerkers werken alleen voor de eigen fractie. De raadsgriffier werkt voor alle raadsfracties.

Wanneer schakelt u de griffier in?

- Als u wilt weten of er al gemeentelijk beleid is vastgesteld betreffende uw onderwerp.
- Als u niet weet of uw brief naar de raad of naar het college moet.
- Als u advies wilt over het beste moment en het beste orgaan om uw onderwerp te agenderen.
- Als u de hele raad wilt benaderen.
- Als u meer wilt weten over de regels en de werkwijze van de gemeenteraad.
- Als u informatie wilt over de raadsagenda.
- Als u het woord wilt voeren tijdens een commissievergadering of raadsvergadering.
- Als u kennis wilt nemen van raadsstukken.

De ambtenaar

Ambtenaren hebben tot taak besluiten voor te bereiden en uit te voeren. Ambtenaren zijn dus geen bestuurders. De gemeentesecretaris heeft de leiding over de ambtenaren en vormt de verbinding tussen het college van B&W en het ambtelijk apparaat.

Rol en taken ambtenaar

- Adviseren: hij adviseert aan B&W.
- Beleid voorbereiden en -uitvoeren: hij is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van beleid in opdracht van B&W.

Waarom benaderen?

- Beleid beïnvloeden: om suggesties te geven voor beleidsstukken en om uitvoeringsproblemen te voorkomen bij dat beleid.
- Problemen oplossen: voor losse, individuele kwesties die opgelost moeten worden.

Hoe benaderen?

- Bellen, schrijven, mailen
- Persoonlijk contact: bezoeken, de spreekuren staan meestal vermeld op website of in gemeentegids
- Bezoeken: afspraak maken (zeker bij beleidskwesties), spreekuur (vermeld op website of in gemeentegids). Zoek ofwel contact met de betreffende beleidsambtenaar of met zijn afdelingshoofd.

Plusregio's

Op basis van wettelijke bepalingen kunnen gemeenten een gemeenschappelijke regeling aangaan, waaraan bepaalde taken en bevoegdheden worden toegekend.

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn er acht plusregio's. In deze plusregio's is een regionaal openbaar lichaam ingesteld. Er wordt verplicht samengewerkt met het oog op de aanpak van complexe plannen op het gebied van wonen, werken, verkeer en vervoer: Amsterdam, Arnhem / Nijmegen, Eindhoven / Helmond, Enschede / Hengelo, 's-Gravenhage, Parkstad Limburg, Rotterdam, Utrecht.

Bovenregionale bestuursorganen

Gemeenten gaan steeds vaker op vrijwillige basis samenwerkingsverbanden aan, bijvoorbeeld op het terrein van de Wmo.

Ambtenaren van de verschillende gemeenten nemen dan zitting in een regio-orgaan. Dit regio-orgaan ontwikkelt beleid en stelt het vast. Met samenwerking hopen de gemeenten kennis te kunnen delen en efficiënter en goedkoper te kunnen werken.

De controle van lokale gemeenteraden op beleid dat in de regio-organen wordt vastgesteld, is niet goed geregeld. Lokale belangenbehartigers en adviesraden worden niet (altijd) bij het beleid betrokken. Bij bovenregionale samenwerking gelden de regels rond advies en inspraak van de Wmo-adviesraad niet.

Programma Aandacht voor iedereen

De leidraad over de rollen en taken binnen de gemeenten is een uitgave van programma Aandacht voor iedereen.

Het programma Aandacht voor iedereen is opgezet om Wmo-raden en belangenbehartigers te informeren over de transitie van de AWBZ-begeleiding en hun rol daarbij. De adviezen en ondersteuning van het programma zijn een belangrijk instrument bij het versterken van de Wmo-raden en belangenbehartigers. Een onderdeel van het programma is het beschikbaar stellen van bruikbare hulpmiddelen voor Wmo-raden, cliëntenraden en belangenbehartigers.

Het programma wordt gefinancierd door het ministerie van VWS. De bij het programma betrokken landelijke organisaties zijn: CG-Raad, CSO, Koepel Wmo-raden, LPGGz, Mezzo, NPCF, Oogvereniging, Per Saldo, Platform VG, VCP en Zorgbelang Nederland. Aandacht voor iedereen werkt nauw samen met het Transitiebureau van VNG en VWS.

Voor meer informatie over Aandacht voor iedereen en over de activiteiten en de ondersteuningsmogelijkheden die het programma kan bieden, kunt u contact opnemen met het programmasecretariaat:

Programma Aandacht voor iedereen
Postbus 1038
3500 BA Utrecht
T 030 291 6622
secretariaattransitie1@cg-raad.nl